

De EDAH Museum Courant

Nummer 2 - Juni 2016 Redactie: museumcourant@edahmuseum.nl

De voorzitter aan het woord

CIJFERS...

In mei j.l. publiceerde het Eindhovens Dagblad onder de noemer 'Cultureel Helmond trekt fors minder bezoekers', de neergaande lijn in bezoekersaantallen van de onder de gemeente behorende culturele instellingen, zoals het gemeentemuseum, theater Speelhuis, etcetera. Tot onze spijt troffen we daar geen gegevens aan van ons EDAH Museum, een reden om daar hier iets over te vermelden.

Ons museum – 10 jaar geleden met helemaal NIETS begonnen – laat andere cijfers zien. Vorig jaar, in 2015, passeerden we de grens van 10.000 bezoekers en dat gaf een vervolg aan op een reeds enkele jaren ingezette groei van bezoekers. Als we het bezoekersaantal in het jaar 2013 op 100 stellen, dan kwam 2014 uit op 128 en vorig jaar 2015 op 138. Het huidige bezoekersaantal geeft aan dat we het cijfer van vorig jaar weer zullen overtreffen.

Het zijn niet alleen de bezoekersaantallen die ons tevreden stellen, maar we prijzen ons ook gelukkig dat alle bezoekers enthousiast en dankbaar zijn over de inhoud van ons museum.

Tevens is het geweldig om trots en dankbaar te mogen zijn op het werk van al die vrijwillige medewerkers, hetzij als gastheer- of vrouw, als rondleider of in een andere functie. Zij maken het mogelijk dat alle bezoekers ons museum zo enthousiast verlaten. Zeker bij het steeds toenemende bezoekersaantal moeten zij steeds meer acte de présence geven. En ze doen het geweldig!

We werken hard aan de transformatie van het EDAH Museum naar het exclusieve Nationale Levensmiddelen Museum en het succes van de formule geeft duidelijk aan dat we op de goede weg zijn. Met behoud van alle goede zaken, knokken wij door!

Ook u bent welkom in ons museum.

Thieu de Wit
voorzitter

Ter versterking van ons team zoeken wij op korte termijn een:

Museum Coördinator (deeltijd)

Heeft u interesse ga dan voor de functieomschrijving naar
www.edahmuseum.nl

Snoepje van de week

door Anton Weterings

Speelgoed/boekjes/hebbedingentjes/gadgets/prullaria. Het museum staat er vol mee, tal van retailbedrijven kopieerden het idee van 'Snoepje van de week' van De Gruyter, dat nu nog voortleeft in het kinderverrassingsei van Ferrero.

Veel werd cadeau gedaan door producenten. Alleen was het natuurlijk niet gratis. Immers, in de prijs van het product was het weggeefdingetje verdisconteerd.

Er is veel 'weggegeven' door tal van producenten: King pepermunt met zijn fraaie aardrijkskundige kaartje, vloeitjes van Rixlag met vissenplaatjes, Loda bleekmiddel met in elkaar te zetten scheepjes, Lodaline afwasmiddel met insteekkraaltje (waar je een kettinkje van kunt rijgen) en wat te denken van de rijmboekjes in het pak zeepoeder van Radion? En de boekjes met stripfiguur Arretje Nof bij de Calvé-producten. Het is een lange lijst.

Wil je ze nog eens zien? Kijk dan in de diverse vitrines van het museum, pure nostalgie.

Steeds weer nieuwe zaken, of beter gezegd oude zaken komen boven water

door Anton Weterings

Op de afdeling rookwaren ligt sinds kort een cursus Vakopleiding voor de tabaksdetailhandel om de 'tabaksvergunning' te kunnen verwerven.

Het is lesmateriaal inclusief atlas. In de atlas is te zien dat tabak in die jaren op grote schaal verbouwd werd op de Balkan. De 'Turkmac zijdes' verwijzen ernaar. Immers de naam 'Turkmac', de sigarettenfabrikant uit Zevenaar, is er van afgeleid (TURKse en MACedonische tabak). In laatjes op de afdeling zijn monsterkistjes te zien met veel sigaarsoorten en diverse in cellofaan verpakte zakjes met tabaksoorten van verschillende snit, grof of fijn.

Met deze monsters werden toenmalige examen-kandidaten ondervraagd en op hun productkennis getest. Dit materiaal heeft de eigenaresse van een voormalige sigarenwinkel bij het museum afgegeven met een schat aan achtergrondinformatie, die ze bij een kop koffie vertelde.

Fata morgana in het EDAH Museum

door Tania Heimans (stadsschrijver van Helmond)

Ik moet bekennen dat ik nooit eerder in het EDAH Museum in Helmond was. Maar dat is een van die voordelen van stadsschrijver zijn, je komt nog eens ergens. Ook de inmiddels 84-jarige voorzitter van het museum, Thieu de Wit, kende ik niet. Dat, zo merkte ik na mijn bezoek, is helemaal uitzonderlijk.

Het begon met koffie, en het indrukwekkende verhaal van Thieu de Wit. Voorheen was hij commercieel directeur van de supermarktketen Edah. Hij zag de omzet van het bedrijf groeien. Van 4 miljoen naar 2,8 miljard. 'Guldens,' verduidelijkte hij. Evenzogoed was hij een van de topmannen van een bloeiend concern. In 1910 ontstaan toen vier Friese kruideniers in Helmond hun krachten en eerste letters van hun achternaam tot EDAH verenigden.

In de jaren zeventig nam Vroom & Dreesmann het bedrijf over. Dat ging niet lang goed, en net als V&D nu, verdween Edah zo'n negen jaar geleden uit het straatbeeld. Maar samen met andere oud-medewerkers wist Thieu de Wit de herinnering veilig te stellen. Dankzij vele vrijwilligers leeft Edah nog altijd voort. Uit het hele land bezoeken groepen het museum. Ik mocht de lange lijsten met reserveringen zien. Alsof het succes onderstreept moest worden, werd de koffieruimte op dat moment

overgenomen door een buslading oudere dames. Snel gingen wij het nog rustige museum in. En daar, daar zag ik dus die fata morgana.

Het was nadat ik de originele 'plek plek jam', en het bier, de pudding en thee met 'ons' kasteel had gezien. Overigens zie je er niet alleen het erfgoed van Edah. Je waant je ook even in de befaamde slagerij aan de Kerkstraat, waar ooit een leeuw woonde.

En in de VEGÉ-winkel, waar je mag raden wat er nog altijd in die bus op de toonbank zit. Afijn, plots gebeurde het. Ik zag een fata morgana: het centrum van Helmond doemde als een luchtspiegeling voor me op. Het centrum dat plots enorm veel bezoekers trok. Met bussen vol kwamen ze uit het hele land. Want het was het centrum van de verdwenen winkels geworden. Alleen hier kon je nog Edah bezoeken, V&D, Free Record Shop, de bakkerij met originele Helmondsche helmpjes, de Gruyter, en, en, en nou vul maar in. Je kon er zo ver terug in de tijd als je wilde, tot aan de vroegere herberg met zijn drie orige bierkannen. Iedereen wilde het meemaken. Iedereen wilde aanraken, proeven en ruiken wat verloren was gegaan. Niemand keek nog op zijn telefoon, iedereen leefde echt in het toen. Even later was de luchtspiegeling weer verdwenen. De rondleiding voorbij.

Ik bedankte Thieu de Wit en ging nog even naar het centrum om weemoedig langs winkels te lopen die er straks misschien niet meer zijn.

Piet de Gruijter & zn... Piet Den Dief

door Anton Weterings

De algehele korting van tien procent bij aankoop van boodschappen was een groot succes. In 1905 werd deze winkelkorting landelijk door De Gruyter ingevoerd. Dit systeem bond de klanten aan de winkel en dwong hen tot contante betaling. Pas bij inlevering van de oranje kassabonnen ontving de klant tien procent korting. De slogan 'En betere waar, En tien procent, Alleen De Gruyter' sloeg aan.

De concurrent Albert Heijn, die op hetzelfde publiek als de Gruyter mikte, vond lange tijd geen afdoende antwoord hierop. In zijn advertenties mompde hij over de handelswijze van De Gruyter. 'De winkelier die 10% zogenaamd van zijn winst kan afstaan nam een veel te grote winst', aldus AH. Sommigen noemden De Gruyter vanwege dit kortingssysteem ook wel 'Piet Den Dief'.

Overigens was er in die jaren nog een zekere mate van scheiding der geesten. Het katholieke deel van de bevolking kocht bij een goed katholiek familiebedrijf als De Gruyter. De anderen voelden zich meer thuis bij Appie van gereformeerde huize.

Ssssssssssssst...

In een museum daar is het stil
Ik mag niet spelen met wat ik wil
Alleen kijken!
Niets aanraken!
Oude dingen kun je snel kapot maken
Maar thuis in mijn kamer
ga ik een museum maken
waar je kunt spelen
en wel alles aan mag raken!!!

*Dit versje is gemaakt door een van de kinderen
van het schoolproject*

Kruidenieren door de tijden heen: Achterkamertjes

door Marcel Sanders

Een grote hindernis voor de echte ontwikkeling van de zelfstandige kruidenier was de toeloop van kleine kruidenierswinkeltjes, die met name in de jaren vanaf 1930 werden geopend door werklozen. Vestigingseisen voor een kruidenierswinkel waren er niet. Vaag ging het op achterkamertjeswinkeltjes, waar moeder de vrouw, niet gehinderd door enige vakkennis, zelf verpakte merkartikelen verkocht.

Zoals bijvoorbeeld in de plaats Neer in Limburg. Daar waren negen van dit soort kruidenierswinkeltjes op een totale populatie van hooguit 2000 mensen. Uit pure wanhoop en armoede werd er een kamer uitgeruimd en stonden er heel wat grossiers te trapelen om op krediet hun spullen te leveren. De omzet in deze winkels bedroeg nooit meer dan enkele tientjes tot zo'n honderd gulden per week, verdeeld over verschillende grossiers.

De mensen leefden op goodwill van familie, vrienden en burens, die uit loyaliteit een deel van hun voedingsmiddelen kwamen kopen. Mensen gunden je de omzet of niet. Duidelijk was dat ook zij hun aandacht moesten verdelen over meerdere winke-

liers en was het niet vreemd dat twee of drie winkels hun spullen mochten komen bezorgen. Op een gegeven moment werd de economische situatie nog slechter en werd men noodgedwongen lid van een verbruikscoöperatie.

Deze handelswijze in de achterkamertjeswinkels straalden echter ongunstig af op de vakkruidenier. Door de toename van het aantal kruidenierswinkels werd de onderlinge concurrentie nog nijpender. Vele winkeltjes verdwenen vrij snel, vaker als gevolg van wanbeheer, kapitaalgebrek en het ontbreken van vakkennis dan door de felle concurrentie. Even zo vele vulden de ontstane gaten. Eind 1930 werden er 70.000 kruidenierszaken geteld, een overbezetting die ongunstig was voor de gehele branche.

Uit het Gastenboek

Voor de 2e keer, nog steeds interessant.
M.R. Brendel Noordhoek (NB)

Heel leuk en vriendelijke
vrijwilligers

Een geweldige rondleiding. Terug in de
tijd, voor ons zeer herkenbaar.
Wij hebben er van genoten.
KBO Broekhuizen/Vorst

Ut waar skon!! Ber Vogels, Brood en banket

Eetcultuur,
Prachtig idee

Het was mijn een waar
genoegen. Voel mij er weer
helemaal "jong" bij